

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА
В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

Випуск 11

Вінниця 2022

УДК 373.2/.3(100)(06)

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №1 від 07.09.2022 року)

Редакційна колегія:

- Пахальчук Н.О.,** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (*голова*)
- Демченко О.П.** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Бондар Ю.В.,** асистент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Карук І.В.,** асистент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Колеснік К.А.,** доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Колосова О.В.,** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Комарівська Н.О.,** кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
- Поповська О.А.** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Технічна редакційна колегія:

- Бондарчук О.О.** старший лаборант кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Рецензент:

- Шахов В.І.,** доктор педагогічних наук, професор кафедри психології та соціальної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

А 43 Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 6-7 липня 2022 р.) / за ред. Н.О. Пахальчук; О.П. Демченко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2022. Вип. 11. 675 с.

A 43 Actual problems of the teacher's creative person forming in the context of continuity of preschool and primary education: Collection of the International Scientific Internet Conference (Vinnytsia, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 6-7 July 2022) / ed. N. Pakhalchuk; O. Demchenko; Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Faculty of Preschool and Primary education. Vinnytsia: Ltd «Mercury-Podillia», 2022. Issue 11. 675 p.

До збірника включені наукові статті з актуальних проблем професійно-творчої підготовки педагогів у контексті завдань реалізації наступності дошкільної та початкової освіти, які підготовлені викладачами і студентами України та зарубіжжя у межах наукового співробітництва.

Матеріали збірника адресовані викладачам і студентам ЗВО, педагогічним працівникам початкової школи та закладів дошкільної освіти, а також усім, хто цікавиться питаннями навчання й виховання дітей.

The collection includes scientific articles on actual issues of professional and creative training of teachers in the context of the tasks of implementing the continuity of preschool and primary education, prepared by teachers and students of Ukraine and the foreign countries within the framework of scientific cooperation.

The publication is oriented on lecturers and students of universities, teachers of primary school and institutions of preschool education, and everyone who is interested in problems of education and upbringing of children.

Статті публікуються в авторській редакції.

УДК 373.2/.3(100)(06)

ISBN 978-966-924-251-8

© Авторський колектив

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ НАСТУПНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Астаф'єва Ольга. Чинники та педагогічні умови формування пізнавального інтересу учня мистецької школи.....	12
Беценко Тетяна. Творчі завдання на заняттях з української мови за професійним спрямуванням для студентів спеціальностей «Дошкільна освіта», «Початкова освіта»..	14
Васюта Олег. Навчальна дисципліна «Виконавська самопідготовка» у контексті формування майбутнього викладача мистецької школи.....	16
Грицун Юлія. Формування творчого потенціалу майбутнього піаніста-викладача мистецької школи у концертмейстерському класі.....	18
Давидюк Марина, Горкушова Еліза. Методичні аспекти використання елементів театрального мистецтва в підготовці старших дошкільників до навчання в школі.....	20
Кириленко Альона. Розвиток емоційного інтелекту важковиховуваних дітей молодшого шкільного віку.....	23
Ларіна Ірина, Давидова Марина. Формування особистісно-творчої мотивації у майбутніх вихователів.....	26
Ліхницька Лариса. Творча діяльність педагога в контексті його професійного розвитку	29
Лупаренко Світлана. Діяльність харківського товариства поширення в народі грамотності у сфері дошкільної та шкільної освіти (1869-1920 рр.).....	33
Ляшова Надія, Бондаренко Наталія. Акценти наступності у роботі дошкільного закладу і початкової школи.....	36
Мартін Аліна. Реалізації принципу наступності в екологічному вихованні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.....	40
Омельяненко Анастасія. Ізотерапевтичні техніки у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.....	43
Поплавська Алла. К. Стеценко про розвиток музичних здібностей дітей на основі використання українських народних пісень.....	46
Поповська Оксана. Розвиток творчої активності майбутніх вихователів засобами мистецької діяльності.....	49
Староста Володимир. Прагнення до самовдосконалення: самооцінка педагогів дошкільної та початкової освіти.....	53
Суховерський Володимир. Особливості проведення педагогічної практики у школі мистецтв при чернігівському фаховому музичному коледжі імені Л.М. Ревуцького для студентів спеціальності 025 Музичне мистецтво (бакалаврський рівень).....	56
Ткачук Анатолій. Виховання особистості майбутнього викладача мистецької школи в духовому оркестрі.....	59
Шуляк Світлана, Беценко Тетяна. Використання текстів усної народної творчості у процесі вивчення української мови за професійним спрямуванням зі студентами спеціальностей ЗВО «Дошкільна освіта», «Початкова освіта».....	61

РОЗДІЛ 2. ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ДИТИНИ

Антофій Юлія. Родина як середовище формування соціально-громадянської компетентності дітей старшого дошкільного віку.....	65
Береженна Ліна, Нелюбіна Маргарита. Розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку в процесі рухової діяльності.....	68
Божак Ірина. Вплив фізичної активності на формування здорового способу життя дошкільнят.....	71

Старовойт Леся. Розвиток творчої активності дітей засобами аплікації.....	156
Староста Володимир, Горошак Сільвія. Деякі методи та форми екологічного виховання дітей: погляди вихователів закладів дошкільної освіти.....	159
Фурманюк Юлія. Конструювання з природних матеріалів як засіб розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.....	163
Чебикіна Ірина. Сторітеллінг як технологія розвитку монологічного мовлення у початковій школі.....	166
Янкович Олександра, Лемішка Ольга. Творча реалізація ідей досвіду трудового виховання дітей у дошкільних закладах України другої половини ХХ ст. у сучасному освітньому просторі.....	169
Ярмошкіна Майя. Творчий підхід у використанні дидактичних ігор з дітьми старшого дошкільного віку.....	171

РОЗДІЛ 3. ТВОРЧА АКТИВНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ ОСВІТНЬОЇ СТРАТЕГІЇ

Антонишена Надія. Формування соціокультурної компетентності молодших школярів у процесі ігрової діяльності.....	174
Блудова Юлія. Формування творчого потенціалу майбутніх учителів Нової української школи в умовах особисто-орієнтованого навчання.....	177
Борисьонюк Максим. Формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти в процесі фахової підготовки.....	180
Вацьо Михайло. Формування творчої активності майбутніх учителів початкових класів засобами українського дитячого фольклору.....	183
Гарачук Тетяна. Специфіка упровадження тестової технології в освітній процес НУШ	185
Гірчук Анна. Формування педагогічної культури батьків як одне із найважливіших завдань вчителя початкових класів в умовах Нової української школи.....	180
Гурзан Юлія. Педагогічна організація сімейного дозвілля в умовах початкової школи..	190
Дабіжа Людмила. Підготовка майбутніх учителів до розвитку творчого потенціалу молодших школярів на заняттях образотворчою діяльністю.....	195
Загородня Любов. Мотивація як фактор впливу на ефективність навчання молодших школярів.....	200
Ільїна Олена. Компетентнісно-діяльнісний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів Нової української школи.....	203
Ільченко Ірина. Підготовка руки першокласників до письма як психолого-педагогічна проблема.....	205
Імбер Вікторія, Підлісна Діана. Проблемні задачі як засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	208
Кашуб'як Ірина. Формування обчислювальних навичок здобувачів початкової освіти: практичні аспекти застосування сучасних онлайн-інструментів.....	212
Кендюхова Антоніна. Оцінювальна компетентність педагога як основа творчої активності.....	215
Ковальчук Ірина. Естетичне виховання молодших школярів на уроках української мови.....	219
Комарівська Надія. Особливості роботи над багатозначними словами в початковій школі.....	223
Комарівська Надія, Колеснік Катерина, Волошенюк Ольга. Теоретичні засади розвитку зв'язного мовлення школярів у початковій школі.....	227
Комарівська Надія, Колеснік Катерина, Харчук Анастасія. Педагогічні умови використання інтерактивних технологій на уроках мовного циклу в початковій школі...	230
Крива Марія, Калагурка Христина. Розвиток творчих здібностей учителя початкової школи в умовах Нової української школи.....	233
Кузнєцова Оксана. Розвиток інноваційності педагога як передумова реалізації завдань НУШ.....	236

7. Armstrong D. *Managing by Storying Around: A New Method of Leadership* New York : Doubleday Currency, 1992. 272 p.
8. Тимошук О. Метод «Сторітелінг». Мистецтво розповідати. *Шкільний світ*. 2018. № 2, січень. С. 5–7.
9. Буховська О. Сучасні методи викладання: сторітеллінг як неформальний метод навчання. *Математика в рідній школі*. 2018. № 3. С. 43–48.
10. Крупа О. Математичний сторітеллінг. Чому урок має бути цікавим. *Математика*. 2018. № 14, липень. С. 4–9.
11. Яшенкова О. В. *Основи теорії мовної комунікації : навч. посібник*. Київ : Академія, 2011. 304 с.

**ТВОРЧА РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ ДОСВІДУ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.
У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ**

Олександра Янкович, доктор педагогічних наук, професор

Ольга Лемішка, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
(Україна)

**CREATIVE REALIZATION OF IDEAS OF EXPERIENCE OF CHILDREN'S LABOR
EDUCATION AT PRESCHOOL INSTITUTIONS OF UKRAINE IN THE SECOND HALF
OF THE XXth CENTURY IN THE MODERN EDUCATIONAL SPACE**

Oleksandra Yankovych, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Olga Lemishka, master's student

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті на основі ретроспективного аналізу трудового виховання дошкільників у другій половині ХХ ст. визначено перспективні ідеї для реалізації в сучасному освітньому просторі. Відображено провідні тенденції формування в дітей любові та звички до праці.

Ключові слова: трудове виховання, дошкільна освіта, ретроспективний аналіз, дошкільні заклади, діти дошкільного віку.

Abstract. Based on a retrospective analysis of preschoolers' labor education in the second half of the twentieth century promising ideas for the implementation in the modern educational space have been identified in the article. The leading tendencies of the formation of children's love to work and work habits have been reflected.

Key words: labor education, preschool education, retrospective analysis, preschool institutions, preschool children.

Трудове виховання дітей, зокрема й дошкільного віку, є тією проблемою, яка зберігає свою актуальність упродовж багатьох віків. Аналіз творів української народної мудрості: казок, прислів'їв, приказок – засвідчує інтерес до тем працелюбства, необхідність розпочинати працювати якомога раніше.

На важливості проблем трудового виховання акцентовано увагу в Базовому компоненті дошкільної освіти (2021). Зокрема, в освітньому напрямі «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» серед результатів сформованості компетентностей зазначено, що дошкільник «емоційно реагує, переживає почуття радісного задоволення від процесу та результату власної і колективної предметно-практичної діяльності; надає перевагу у виборі цікавих, конструктивних, предметно-практичних завдань, які передбачають участь у суспільно значущій діяльності спільно з дорослими та іншими дітьми; виявляє інтерес і повагу до професій, демонструє позитивне емоційно-ціннісне ставлення до людської праці та професійної діяльності дорослих» [1, с. 10].

Проблеми трудового виховання дітей та молоді відображалися в українській педагогіці здавна. Володимир Мономах у «Поучанні» дітям закликав не лінуватися, порадивши: «Хай не застане вас сонце в постелі» [2, с. 39].

Питання виховання в праці є актуальними у творах класиків педагогіки: І. Блажкевич, Г. Ващенко, А. Макаренка, С. Русової, Г. Сковороди, К. Ушинського, В. Сухомлинського тощо.

Трудове виховання дітей дошкільного віку є предметом численних розвідок науковців. Зокрема, питання організації праці дошкільників, форм, методів, засобів його реалізації розглядали Г. Беленька, З. Борисова, Т. Єськова, Н. Кривошея, Н. Кудикіна, М. Машовець, М. Мельничук, О. Літченко, С. Лозинська, Т. Поніманська, Н. Савельєва тощо. Проте в дослідженнях цих учених недостатньо представлено перспективи використання ідей ретроспективного аналізу формування любові та звички до праці дошкільників у сучасному освітньому просторі.

Позитивний досвід трудового виховання дітей накопичений у дошкільних закладах у другій половині ХХ ст. Проте цей період є неоднорідним щодо тенденцій формування особистості в праці. У ньому виразно виокремлюються два етапи: 50–80-ті рр. ХХ ст. – розвиток дошкільної освіти на тлі настанов правлячої на той час партії, яка заідеологізувала навчання й виховання, зокрема й трудове; 90-ті рр. ХХ ст. – генеза освітньої галузі в незалежній Україні, в якій відбувався розвиток ринкової економіки з потребою в підприємливих, ініціативних, креативних людях; виникнення нових форм, методів, засобів трудового виховання дошкільників.

У другій половині ХХ ст. робота з формування любові та звички до праці здійснювалася за двома провідними напрямками: ознайомлення з працею дорослих, виховання інтересу та поваги до праці дорослих; самостійна трудова діяльність дітей.

Провідними тенденціями трудового виховання дошкільників у 50–80-х рр. були інтеграція морального і трудового виховання; навчання й праці.

Ідея розвитку розумового потенціалу дитини під час праці найяскравіше простежується у творі В. Сухомлинського «Сто порад учителеві»: «Розум дитини – на кінчиках її пальців» [3, с. 104]. Український педагог помітив, що в дітей із золотими руками, у тих, хто любить працю, формується ясний, допитливий розум. Ішлося не про будь-яку працю, а передусім про складну, творчу працю, у якій думка, тонке вміння, майстерність. «Чим вища майстерність, яку опанувала й опановує рука, тим розумніші дитина, підліток, юнак, тим яскравіше виявляється здатність до вдумливого аналізу фактів, явищ, причинно-наслідкових зв'язків, закономірностей» [3, с. 105].

Активуванню роботи в галузі трудового виховання дошкільників сприяв випуск із 1965 р. республіканського науково-методичного збірника «*Дошкільна педагогіка і психологія*», у якому науковці публікували результати найновіших досліджень, зокрема й про формування любові та звички до праці.

У 70-х – на поч. 80-х рр. ХХ ст. поширювались ідеї про трудове виховання дітей дошкільного віку як засіб їхнього всебічного і гармонійного розвитку на тлі ідеологічного штампу про комплексний підхід до трудового виховання.

Тенденціями розвитку трудового виховання у другій пол. 80-х рр. є намагання оптимізувати зміст, форми і методи трудового виховання дітей дошкільного віку у зв'язку з реформуванням освітньої галузі; розвиток творчості вихователів у роботі з дітьми.

У 90-х рр. ХХ ст. відбувається поєднання трудового, національно-патріотичного, економічного й естетичного виховання, відродження ідей відомих у світі зарубіжних педагогів, зокрема М. Монтессорі, Ф. Фребеля, у системах яких простежуються інноваційні форми й методи виховання в праці.

Аналіз тенденцій трудового виховання дошкільників у другій пол. ХХ ст. дає змогу визначити перспективні для сучасної освітньої галузі ідеї: здійснення трудового виховання в контексті формування життєвої компетентності дошкільнят; використання праці як методу й засобу стимулювання розумового розвитку дитини («через руку в розум»); навчання дітей переборювати труднощі як чинник формування характеру; уникнення бездіяльності, марнотратства; профілактика споживацького характеру виховання дитини, коли вона є лише споживачем благ, коли бажання є рушійною пружиною, стимулом життя сім'ї; розвиток

креативності дитини під час трудового виховання; поєднання трудового й національно-патріотичного виховання, виконання праці з використанням елементів народної творчості (вишивка, прикрашання робіт українським орнаментом), проведення профорієнтаційної роботи (знайомство зі світом професій), організація трудового виховання з урахуванням хліборобського та будівничого інстинктів дошкільників; використання гри на сільськогосподарську тематику та праця на ділянці при садочку або на підвіконні; реалізація нових форм і методів трудового виховання, зокрема самостійне складання розповідей, казок на теми праці (сучасний термін – «сторітелінг»); забезпечення взаємозв'язку між працьовитістю, ефективною трудовою діяльністю та відчуттям щастям.

На сучасному етапі відбувається екстраполяція історичного досвіду трудового виховання, поєднання традицій та інновацій. Одним із результатів інтегрованих процесів є STREAM-освіта, що передбачає профорієнтацію, синтез креативності, мистецьких здібностей, дослідницьких умінь тощо з допомогою таких вихователів дитини: навчання, праця, гра, природа, мистецтво, інформаційно-комунікаційні технології. Альтернативну програму для дошкільників було створено у 2018 р. авторським колективом під керівництвом К. Крутій [4].

У перспективі доцільно прогнозувати виникнення нових інтегрованих форм освіти, спрямованих на трудове виховання дошкільників.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 29.06.2022).
2. Мономах В. Поучення. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Уклад.: Любар; За ред. В. Г. Кременя. Київ: Знання, 2005. С. 38–39.
3. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю. Київ: Рад. шк., 1988. 304 с.

ТВОРЧИЙ ПІДХІД У ВИКОРИСТАННІ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Майя Ярмошкіна, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: О. В. Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)
**CREATIVE APPROACH IN USING DIDACTIC GAMES WITH CHILDREN OF OLDER
PRESCHOOL AGE**

Maya Yarmoshkina, bachelor's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. Проаналізовано вплив творчого підходу на використання дидактичних ігор. Обґрунтовано вимоги до творчого використання вихователем закладу дошкільної освіти дидактичних ігор та охарактеризовано основні умови. Розкрито потенціал дидактичних ігор у розвитку творчості дитини старшого дошкільного віку.

Ключові слова: творчий підхід, дидактичні ігри, старший дошкільний вік, творчі здібності, творчість.

Abstract. The impact of a creative approach on the use of didactic games is analyzed. The requirements for the use of didactic games are substantiated and the main conditions are characterized. The potential of didactic games for the creativity of an older preschool child is revealed.

Key words: creative approach, didactic games, senior preschool age, creative abilities, creativity.

Дослідження впливу творчого підходу на використання дидактичної гри у закладі дошкільної освіти ґрунтується на працях В. Запорожця, Д. Ельконіна, Л. Виготського, Ш. Амонашвілі. В даний час шириться коло інноваційних програм розвитку дитини у закладі дошкільної освіти. Але питання творчого підходу у використанні дидактичних ігор є та буде актуальними і концептуальним [3, с. 28].